

■

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, en tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de vaststelling van stralingsnormen naar aanleiding van een uitspraak van de Raad van State

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Voorzitter, minister, gsm-masten plaatsen in Vlaanderen roept altijd reactie op van burens. Ik heb nooit anders geweten, ook in mijn gemeente is dat zo. 2 jaar geleden wilde gsm-operator BASE in Sint-Truiden een station voor telecommunicatie installeren, namelijk een verlichtingspyloon met een hoogte van 25 meter waaraan antennes bevestigd zouden worden. Dat was in agrarisch gebied. We hebben met verschillende mensen bezwaarschriften ingediend. Een dame is naar aanleiding van de uitspraak van het gewest naar de Raad van State gegaan.

Vrij recent, op 18 januari 2010, heeft de Raad van State een toch wel opmerkelijk arrest geveld in verband met de vraag van deze burger om een goedkeuring voor de bouw van een gsm-mast door de gewestelijke stedenbouwkundige dienst in haar buurt nietig te verklaren. De dame kreeg van de Raad van State gelijk en het besluit van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar waardoor BASE de mast mocht plaatsen, is vernietigd.

Interessant aan een dergelijk arrest is de motivatie. De Raad van State zegt letterlijk dat “een overheid die zich over een bouwaanvraag uitsprekt (...) ook oog moet hebben voor de nadelige gevolgen van het gebruik of de exploitatie van een installatie op de gezondheid van de omwonenden. Gegeven het mogelijke risico op beduidende en onomkeerbare schade door de emissie van elektromagnetische golven door gsm-masten, kan het gebrek aan volledige wetenschappelijke zekerheid met betrekking tot de gezondheidsrisico’s de vergunnende overheid niet vrijstellen van de verplichting om deze risico’s op voldoende concrete wijze te onderzoeken.”

Minister, de vergunningverlenende overheid moet dus in concreto nagaan of de straling geen onaanvaardbaar risico voor de gezondheid zou opleveren. Het gaat volgens de Raad van State ook niet op dat, zodra u de eigen normen ter zake zult hebben vastgelegd, de installatie hieraan zal moeten worden getoetst. De Raad van State verwerpt ook het argument dat men er op basis van beschikbare wetenschappelijke gegevens van zou kunnen uitgaan dat het gezondheidsaspect onder controle is.

De Raad van State, toch een van onze hoogste rechtsorganen, verplicht de overheid dus niet alleen de gezondheidsaspecten in overweging te nemen maar ook de gezondheidsrisico's van de aangevraagde projecten zelf te onderzoeken, want een verwijzing naar de verenigbaarheid van de installatie met de aanbevelingen van bijvoorbeeld de Wereldgezondheidsorganisatie volstaat niet.

Dat was de interpretatie van de Raad van State van nauwelijks een maand geleden. De voorzitter heeft gewacht om deze vraag te agenderen tot de hoorzitting zou worden georganiseerd.

De vraag is wat we met een dergelijke uitspraak doen. Ze heeft volgens mij vergaande gevolgen voor elke overheid die vergunningen moet afleveren. Zijn we nog in staat om aanvragen tot plaatsing van gsm-masten goed of af te keuren? Ik wil nog een stap verder gaan naar de hele problematiek van de windturbines, die actueel is maar nog niet zo actueel dat er al iemand naar de Raad van State is gegaan om te vermijden dat een windturbine zou worden geplaatst.

Een dergelijk arrest kan een gevaarlijke wending nemen in het voordeel van het nimby-syndroom. Hoe gaan wij daarmee om? Hoe gaat u daar zelf mee om? Ik heb de gegevens van het arrest specifiek vermeld in mijn schriftelijke versie van deze vraag. Als het gaat over gsm-masten wordt nogal eens verwezen naar uitspraken van 2009. Dit is een uitspraak van een maand geleden.

Komt u tot dezelfde conclusie als ik, namelijk dat een vergunningverlenende instantie zelf onderzoek zal moeten uitvoeren naar de mogelijke schadelijke gevolgen? Wil dat ook zeggen dat de gemeenten dat ook moeten doen? In dit geval had de gemeente een negatief advies gegeven en heeft nadien de gewestelijke overheid een positief advies gegeven. Als u het met mij eens bent, op welke wijze moet een vergunningverlenende overheid volgens u dat onderzoek naar mogelijk schadelijke gevolgen doen? Kunt u de gemeenten als bevoegd minister daarin helpen? Het lijkt me geen evidentie. Op welke manier zou u dat kunnen doen?

Niet alleen de stedenbouwkundige diensten, maar alle vergunningverlenende overheden zijn voorwerp van deze uitspraak. Hoe moeten we daarmee omgaan? Zijn de gemeenten in staat om dat financieel te dragen? We hebben allemaal graag een goed bereik van onze gsm, maar het probleem ontstaat als er in jouw buurt een gsm-mast wordt geplaatst. Dan begint men plots vragen te stellen.

Minister, ik weet dat u volop aan het werken bent aan het normerend kader voor gsm-masten. In welke mate werkt u ook aan een sluitende norm voor de plaatsing van windturbines en wanneer zal ook die operatief worden? Windturbines worden vaak geplaatst in landbouwgebied. Ik hoor daarover klachten. De landbouwer op wiens grond de windturbine wordt geplaatst, hoor je niet klagen; het zijn de omliggende landbouwers die reageren en vaak de weg naar de politici vinden om dat aan te kaarten.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, het verband met de windmolens zie ik niet meteen. Bij mijn weten is er geen link tussen windmolens en volksgezondheid. Er komt geen straling voort uit windmolens.

Het blijft een opmerkelijk arrest. Naar mijn gevoelen schuift de Raad van State het voorzorgsprincipe expliciet naar voren. Op dat vlak ben ik wel tevreden. Aan de andere kant

is het inderdaad zeer moeilijk voor een vergunningverlenende overheid om voor elke installatie een heel gezondheidsonderzoek uit te voeren. Minister, wat me vooral is opgevallen aan dit arrest, is dat er blijkbaar toch een vergunning werd verleend tijdens het juridisch vacuüm. Minister, u hebt dat altijd ontkend, u hebt altijd gezegd dat er geen vergunningen bij zijn gekomen. Dat blijkt nu wel het geval te zijn.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Heeren, ik ken uiteraard het arrest. Bij arrest van 15 januari 2009 heeft het Grondwettelijk Hof aangegeven dat het vaststellen van blootstellingsnormen voor elektromagnetische velden van vast opgestelde zendantennes een gewestbevoegdheid is. De omstandigheid dat zulke normen bijdragen tot de bescherming van de volksgezondheid, doet volgens het hof geen afbreuk aan de gewestelijke bevoegdheid. Het leefmilieubeleid strekt er immers toe de diverse onderdelen van het leefmilieu van de mens te beschermen, in eerste instantie om aldus zijn gezondheid te vrijwaren.

Gelet hierop is het raadzaam dat de beoordeling van gezondheidsrisico's gebeurt in het kader van de vastlegging van algemene normen in de milieuregelgeving en niet per geval door de instantie die de stedenbouwkundige vergunning verleent, met name Ruimtelijke Ordening of de gemeente.

Wat deze gezondheidsrisico's betreft, plan ik zo snel mogelijk een ontwerp van besluit aan de Vlaamse ministerraad ter goedkeuring voor te leggen dat normen voor elektromagnetische golven van vast opgestelde zendantennes die uitzenden met een frequentie tussen 10 megahertz en 10 gigahertz zal vastleggen. Voor dit ontwerp van besluit werden reeds een aantal verplichte adviezen verkregen, zoals het wetgevingstechnisch, het taalkundig en het RIA-advies (reguleringsimpactanalyse). Ook het advies van de Inspectie van Financiën werd verkregen.

Tot aan de definitieve goedkeuring van dit ontwerp van besluit kan de minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening overwegen om bij wijze van overgangsregeling extra voorwaarden op te nemen in de stedenbouwkundige vergunning. Dit wil zeggen dat de antennes moeten voldoen aan de immissienormen en norm per antenne, vermeld in het ontwerp van besluit, zonder evenwel uitdrukkelijk te verwijzen naar het ontwerp van besluit, aangezien dit nog niet definitief is goedgekeurd en als dusdanig niet tegenwerpelijk is aan derden. De normen opgenomen in het ontwerp van besluit, zijn wetenschappelijk gefundeerd en werden uitgebreid onderzocht. Als grondslag voor deze normen zouden in de stedenbouwkundige vergunning deze studies kunnen worden vermeld. Het ligt in de bevoegdheid van de minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening om hier een beslissing in te nemen. In dat geval zou opnieuw kunnen worden gestart met het verlenen van een stedenbouwkundige vergunning.

Ten slotte zou ik melding willen maken dat in afwachting van een definitieve regeling voor het meten van de elektromagnetische veldsterkte in het kader van het ontwerp van besluit, een protocol zal worden gesloten, waarbij het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) metingen op vraag van burgers en gemeentebesturen opnieuw zal uitvoeren. De metingen zouden er enkel toe strekken de burgers en gemeenten te informeren over de blootstellingsniveaus, dus elektromagnetische veldsterkte.

De beoordeling van de risico's en van de hinder voor de mens en het leefmilieu afkomstig van de exploitatie van windturbines vindt plaats bij het onderzoek van de vergunningsaanvraag. De beoordeling gebeurt onder meer op basis van de criteria opgenomen in de omzendbrieven uit 2006 en 2009 betreffende de inplanting van windturbines. De omzendbrieven gaan uit van de ministers bevoegd voor Energie en Ruimtelijke Ordening die dan ook verantwoordelijk zijn voor de evaluatie en desgevallend de aanpassing van beide omzendbrieven.

Er is inderdaad een verschil tussen enerzijds de blootstelling aan de elektromagnetische velden en de windturbines.

Mijnheer Sanctorum, er is inderdaad een arrest van de Raad van State. Die uitspraak is van 18 januari. Dat is een procedure die al een tijdje loopt. Zoals gezegd moet er een onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds een stedenbouwkundige vergunning en anderzijds de milieuvergunning. Er moet ook een onderscheid gemaakt worden tussen het feit of er effectief een gsm-mast wordt geplaatst of een antenne. Ik heb dat onderscheid altijd duidelijk gemaakt, maar zoals gezegd wordt heel binnenkort een regeling voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Minister, ik dank u voor het antwoord. We kijken uit naar de snelle publicatie van dat besluit. Mij bekommert de rol van de gemeenten daarin. Het is een gewestelijke bevoegdheid, maar op welke manier moeten de gemeenten daarmee omgaan? In dit geval is er een openbaar onderzoek gebeurd. Er zijn twintig bezwaarschriften ingediend. De gemeente heeft heel goed geargumenteed waarom dat ongunstig was en heeft ook aan het gewest gevraagd om dieper het agrarisch gebied in te gaan. Het Vlaamse Gewest gaat daar niet op in en geeft gewoon een gewestelijke vergunning.

Wat is de rol van de gemeente in dit hele verhaal, wetende wat de uitspraak van de Raad van State is? Moet ze dat individueel gaan onderzoeken of gaat u als minister richting geven aan die gemeenten? Ze zijn met 308, dus ik denk dat ze de advisering of de richtlijnen vanuit het gewest wel kunnen gebruiken.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, de samenwerkingsovereenkomst met het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie is positief. Het is goed dat dat eindelijk gebeurt, maar het is wel rijkelijk laat. U weet ongetwijfeld dat er ondertussen een lange wachtlijst is bij het BIPT van bewoners die om een meting vragen, want ze konden nergens terecht.

U haalt het principe van een milieu- en een stedenbouwkundige vergunning aan, maar voor zulke zendmasten is er enkel een stedenbouwkundige vergunning nodig, en geen milieuvergunning. Dat is in het verleden bediscussieerd.

Minister, u zei iets over de bijgekomen antennes of zendmasten. Eerst was er geen probleem met het juridisch vacuüm, want er was niets bij gekomen. We moesten wel de kanttekening maken dat er antennes bij konden worden geplaatst, en zelfs sites waar geen stedenbouwkundige vergunning voor nodig was. Nadien zei u dat er geen extra vergunningen waren. Nu blijkt dat er minstens één vergunning werd uitgereikt. Ik stel me vragen bij uw communicatie in het verleden over het juridisch vacuüm en de bijgekomen masten en antennes en sites.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Over dit laatste aspect: het betreft een aanvraag voor een vergunning van 2008. Mijnheer Sanctorum, ik weet niet of u het arrest hebt gelezen.

Mevrouw Heeren, het klopt dat zolang er geen totale regeling is, dit individueel moet worden beoordeeld door gemeenten. Minister Muylers, die op Vlaams niveau bevoegd is voor stedenbouwkundige vergunningen, zegt dat hij geen vergunning kan afleveren. Dat is ook altijd mijn communicatie geweest, want er is geen algemeen normerend kader. Nu zegt de Raad van State dat het zou kunnen dat je dan ook individueel wordt beoordeeld. Dat kan heel snel worden opgevangen door de normering. Ondertussen betekent dit dat er een individuele toetsing moet gebeuren per geval.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Minister, het overleg en de kortsluiting met minister Muylers is heel belangrijk. In het begin aarzelde ik of ik mijn vraag om uitleg moest stellen aan de minister van Leefmilieu of aan de minister van Ruimtelijke Ordening. Mijn zorg is welke

taken de 308 gemeenten daarin hebben en op welke manier de Vlaamse overheid daar als dienstverlenende overheid antwoorden moet op bieden aan die gemeenten.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, u vroeg daarnet of ik het arrest wel heb gelezen. Ik citeer even letterlijk: “Op 16 april 2009 verleent de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar de vergunning.” Dus gaat het wel degelijk over de periode dat er een juridisch vacuüm bestond, en nog altijd bestaat.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■